

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un şir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce priveşte foaia
să se adreseze la: Re-
dacţiunea şi admini-
straţiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marţi, Joia şi Sâmbăta.

Seminariile noastre româneşti.

(Z) Cu 1 Octomvrie n. se încep cursurile teologice în trei Seminarii a provinciei noastre mitropolitane. Al patrulea Seminar e pe calea de a-şi ajunge ţinta: să-şi aibă şi el Facultatea teologică deosebită.

E aceasta o încununare frumoasă a străduinţelor depuse din partea arhierilor noştri, şi privim cu nădejdi în viitor, căci aşteptăm cu dreptul o primenire, un suflu nou, un avânt al vieţii noastre bisericeşti şi desigur vom fi martori la o emulaţie nobilă întru promovarea ştiinţei teologice româneşti.

Deosebit ne bucurăm însă de faptul, că ne-a succes în sfârşit să aşezăm la noi *acasă* pe toţi tinerii leviţi, având aici parte de o educaţie românească şi creştinească în spiritul bisericii noastre şi fiind sub părinteasca şi nemijlocita priveghiere a Vlădicilor noştri.

A fost într'adevăr un fenomen trist, că şi în timpurile mai nouă se trimeteau şi se creşteau anual câte 50—60 tineri în Seminariile latine din Ungaria, în lipsa institutelor noastre, câtă vreme biserica neunită de pildă îşi are de mult Facultăţi teologice în toate trei rezidenţele episcopoeşti.

În sfârşit însă am ajuns să ne vedem visul cu ochii şi să vedem în general realizată dorinţa primului nostru conciliu provincial: »Drept aceea Sinodul nu poate din destul recomanda Ordinariatelor, ca acele din toate puterile şi după toate mijloacele, ce le stau la dispoziţie să se nizuiască... a înfiinţa Seminarii teologice *proprii* în diecezele lor... şi a le organiza astfel, ... încât şi cu privire la instituţiunea teologică *preadeplin să răspundă cerinţelor timpului şi aşteptării Bisericii noastre greco-catolice*«.

Ceea ce însă ne priveşte mai de aproape acum, când se deschid porţile Seminarilor noastre, e *chestia limbii*

de propunere la cele trei Facultăţi de teologie, ce le avem. La tot cazul se impune o uniformizare, o soluţie unitară, — asta o pretinde poziţia de drept a provinciei noastre metropolitane, şi o zoresc chiar şi necesităţile timpului.

Nu desfidem oare însuş cuvântul de «unire», când suntem așa departe de o înţelegere, de o unire fiind vorba de folosirea limbii româneşti pe catedrele Facultăţilor noastre teologice?! La Blaj se propune româneşte, la Gherla latineşte-româneşte, la Lugoj oare în ce limbă se va propune?... Se pare, că orice ordin mai apăsător venit de sus, ar fi în stare să ne cutremure, şi să facă a ne pierde terenul de sub picioare şi buna chibzuială românească.

De ce nu este în noi cvantul necesar de energie, ca să accentuăm înaintea tuturor dreptul nostru, şi de ce n'am şti reţinea şi păzi baremi puţinele privilegii obţinute prin bullele papale si accentuate în hotărârile şi decretelor conciliilor noastre provinciale?

În conciliul I provincial din 1872, la Titlul IX. Cap I. alineat 4, se spune apriat: «*Limba propunerii în Seminariile noastre diecezane este limba cultului dumnezeesc, cu toate aceste Sinodul nu vrea a prejudeca dreptului Ordinariatelor de a dispune, ca în Seminarul lor, unul ori alt studiu să se propună şi în l. latină.*

De dreptul acesta s'a folosit până acum numai Blajul, unde toate studiile teologice se propun în româneşte. Avem nădejdi întemeiate, că şi în noul Seminar din Lugoj l. română va fi singura folosită pe catedră, având drept la asta prin însuş constituţia bisericii noastre şi nu vom ceda eventualelor staturi şi îndemnuri venite de sus ori din împrejurime...

Şi tot pe baza acestui principiu trebuie să se instăpânească definitiv l. română şi la Seminarul din Gherla,

unde până acum a avut numai rol de Cenuşotcă, pe lângă toate intenţiile bune a unor profesor conştii. Chiar abstrăgând dela hotărârea conciliului prov. — menţionată mai sus, — însuşi dreptul consuetudinar de până acum ne-ar îndreptăţi la introducerea exclusivă a l. române ca limbă de propunere în acel Seminar.

II. Sa episcopul Gherlei a avut curajul să spună în casa magnaţilor adevărul, că — oricum vom judeca lucrurile — biserica noastră e biserică *naţională*, fiind îndreptăţită l. românească în uzul liturgic şi în administraţia bisericească.

Să tragem așa dară concluziile naturale din aceasta şi în aceeace priveşte limba de propunere în Seminariile noastre şi prin această cu o cale am înăduşi glasul acelora, cari ne învinovăţesc cu disconziderare din parte-ne a dreptului nostru istoric (v. »Luceafărul« nr. 13—14 ex. 1913: »Episcopia de Hajdudorogh şi adevărul istoric«.

Suntem curioşi, că oare la viitorul Seminar al diecezei de Hajdudorogh fi-vor conduşi cei mai mari de intenţiile şi ideile sublime a cercurilor din Roma, de a se propune cu zel înainte de toate limba latină? Paremi-se, că nu!

Să fim deci şi noi în privinţa aceasta mai puţin idealişti, dar mai apropiaţi de nevoile ce ne frământă şi de necesităţile bisericii noastre.

Doar vedem, că chiar în Seminariile bisericii romano-catolice — cu limba oficioasă latină — câştigă tot mai mult teren l. maghiară în detrimentul celei latine, singura permisă ca limbă de propunere!

Un exemplu classic ne serveşte în această privinţă Facultatea teologică a Universităţii din Budapesta, unde pe vremuri *toate* studiile teologice se propuneau în limba latină. Nizuinţa şi gândul catolicilor unguri a fost, ca să introducă şi l. maghiară.

în propunere și să-i câștige un loc de onoare,

Anul acesta de pildă — după l. de propunere — cele 99 ore săptămânale sunt anunțate în chipul următor: latinește 43 ore, latinește-ungurește 26 ore, iar unguerește 30 ore. Asta e însă numai la aparință, căci majoritatea covârșitoare studiile se propun *ungurește, cu totul 53 ore la săptămână*, (între cari de pildă dogmatica fundamentală, Test. Vechiu, Liturgica, o parte din Filozofie etc.). Latinește-ungurește în 32 ore, (manualul e cel mult latinesc, dar predarea se face unguerește), așa că pentru l. latină rămân la săptămână numai 14 ore (Test. Nou, o parte din Filozofie și dogmatica specială),

Dacă la Facultățile teologice latine se introduce — per abusum — limba maghiară, atunci deie-ni-se voie românilor uniți, ca noi — pe baza dreptului ce-l avem asigurat — să introducem în Seminariile noastre ca limbă de propunere limba românească. Nu ni-e permis să abzicem de dreptul acesta. Căci »ad renuntiata non datur regressus«.

Ministrul de Culte la Sibiu.

Luni seara la orele 9 a sosit la Sibiu Excel. Sa dl Jankovich Béla ministru de Culte și instrucție publică însoțit de secretarul său Dr. Kisfaludy. A fost întâmpinat încă la Copșa de către comitele suprem Walbaum, vice-comitele Fabricius și directorul suprem

Walther. La gara din Sibiu a fost întâmpinat de directorii și profesorii institutelor de învățământ, oficanții comitatului etc. Ministrul a descins la hotelul „Impăratul romanilor“. Marți la orele 8, dl ministru însoțit de consilierul Dr. Ionescu și secretarul Dr. Kisfaludy, a vizitat seminarul „Andreian“ azistând la prelegeri, de aici a plecat la preparandia rom. cat., apoi la școala de industrie casnică a „Reuniunii femeilor române“. A cercetat și gimnaziul de stat iar la 11 ore a primit în audiență câteva deputațiuni. Masa a luat-o la I. P. S. Mitropolitul Mețianu împreună cu șefii autorităților bisericești și civile din Sibiu, directorii de școale și asesorii consistoriali. Exc. Sa Mitropolitul a ridicat paharul în sănătatea distinsului oaspe iar dl ministru a răspuns în mod călduros închinând pentru Exc. Sa Mitropolitul.

După amiază a vizitat seminarul luteran, școala civilă de fete a „Asociațiunii“, muzeul și biblioteca „Asociațiunii“, iar Miercuri s'a dus la Cristian ca să viziteze școlile săsești și românești de acolo.

Ministrul de Culte în Blaj.

Dl Ministru de Culte și instrucție publică după ce a vizitat ieri (Miercuri) după amiază celelalte școli din Sibiu, a luat masa la episcopul săsesc Teutsch, iar la orele 4½ a plecat spre Blaj. Cu trenul de 7:30 înaltul oaspe a sosit în gara din Blaj, unde se adunase un public foarte frumos dorind a vedea pe ministru. Înaltul oaspe a fost întâmpinat de membrii Capitulari I. M. Moldovan, prepozit, Iosif Hossu și Mlexantru Uilăcan, canonici și inspectori școlari. Am mai remarcat pe dl comite Szász József, care sosise cu trenul de 6:20 dela Aiud întru întâmpinarea ministrului. Părintele prepozit a binevenat pe dl ministru, care i-a răspuns mulțumindu-i pentru acest salut. Apoi dl ministru și suita

ce-l întovărășă au urcat în trăsură și a descins la Castelul metropolitan, fiind oaspele Excel. Sale domnului Metropolit. Azi Joi la orele 9 dim. dl ministru însoțit de secretarul său Dr. Kisfaludy, canonicii Iosif Hossu și Alexandru Uilăcan, Comitele Szász József, consilierul ministerial Ionescu, inspectorul școlar Nehéz etc. s'a prezentat la gimnaziul nostru unde directorul Dr. Ambroziu Chețian l'a binevenat prezentându-i membrii corpului profesoral. Ministrul până la orele 10 a ospitat la mai multe ore în gimnaz iar de la 10 incolo va cerceta institutul preparandial, teologia, școala civilă de fete etc. În onoarea d-lui ministru Escelența Sa mitropolitul va da azi un prânz festiv de 80 tamăcuri, la care va lua parte clerul gremial, șefii oficiilor, profesoria de la toate instituturile.

O cauză desperată.

(Note marginali la răspunsul Gazetei.)

Deși noi după răspunsul nostru dat în Nrul trecut considerăm de încheiată polemia cu „Gazeta Transilvaniei“, ținem totuși a mai remarcă unele obscure puncte din articolul „Gazetei“, cari în felul lor sunt atât de neobicinuite în gazetăria românească de dincoace. Le vom lua pe rând în revistă:

Infamie. „Gazeta“ s'a supărat amar, că am îndrăznit a numi procedura ei față de episcopul Hossu — *infamie*. Recunoaștem e grav cuvântul acesta — dar situația era astfel: „Gazeta“ să ia după o vorbă de stradă și zice fără vre-un control conștientios episcopului, că e *trădător*, e *Mangra*. A zice pe nedreptul aceste cuvinte unui om de rând, e mare lucru, unui cap bisericesc însă e o curată crimă, iar episcopului Hossu e ... spuneți-ne termenul echivalent și bucuror îl înlocuim pe al nostru.

* * *

FOIȚA.

In așteptare.

I.

Și toamna țese jale peste toate
Trist cântă vântul... cântă din chitară
Depart-e'n văi —, sălbatica fecioară —
Iși urlă marea psalmul sfânt de seară.

Prin genele unei căsuțe triste
Lumina-și varsă raza vineție
Bătrân preot un plop mai stă de pază
La casa tristă... tristă și pustie.

Și-n casa veche unde întristarea
Și-a îngănat mornita reverie
Bătrâna doar și azi îl mai așteaptă
De mult... de mult... căci... totuși o să vie...

II.

Când marea sta visând ca o copilă
In pulberea săgeților de rază
El a plecat.. logodnicul ei dulce
Spre lumi de ape... Inima vitează

L'a dus să mai încerce înc'odată
Furtuna mării... — acela nu-i bărbat
Ce n'a văzut măcar aproape moartea
Și el s'a dus... cu suflet ne-înfricat.

Ear ea?! o doamne, nici n'a plâns atunci
Vezi nici n'a plâns la trista despărțire
Logodnica viteazului ș'ascunde
Când trebuie chiar gingașa iubire.

Vântrelele se umflă... marea geme
Și-alunecă corabia pe valuri
Ear ea... ea i-a promis c'o să-l aștepte
La re-ntâlnire tot aici la maluri...

III.

La nunta lor cânta vor mărinarii
Re-ntorși din largul mărilor hotar
Căci nu-i mai dulce-n lumea asta toată
Nimic ca glasul drag de mărinar...

Și marea 'n glas de-adâncă sărbătoare
Va spune lumii 'n glas de preamărire
Că a 'nfruntat și dorul și iubirea
Ce se zbătea în sufletu-i de mire.

In ochii ei?! Senina bucurie
Și-a cerne 'ntregu-i farmec și frumsețe!
Natură tu, câte iluzii sfințe
Nu ne sădești în scumpa tinerețe...

IV.

Trei-zeci de ani s'au scurs... s'au scurs de-
[atunci].
El n'a venit și nici n'o să mai vie
Pe țărni aceași palidă lumină
Iși varsă noaptea raza vineție.

Și 'n casa veche unde întristarea
Și-a îngănat mornita reverie
Bătrâna doar și azi îl mai așteaptă
De mult... de mult... căci totuși o să vie...

Căci el s'ar prăpădi de supărare
De nu l'ar aștepta chiar ea la maluri
El o să vină... așa l'au spus ast noapte
Aceleași vorbe... vinetele valuri...

O. Hulea.

Perfectiunea morală a clerului.

Cuvânt de deschidere la a IV adunare generală a Reuniunii de misiuni sfinte poporele a preoților din Aahidieceza gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută la 18 Septemvrie 1913 rostit de prezidental Dr. Izidor Marcu, canonic metropolitan.

În înțelesul §-lui 11 din Statutele Reuniunii preoților arhidiecezani de sfinte misiuni populare și în conțelegere cu comitetul central al Reuniunii, am convocat a IV. adunare generală a Reuniunii noastre. Când cu frățască iubire Vă salut pe cei de față, nu pot să nu dau expresiune bucuriei, ce-mi stăpânește inima, văzând, că Domniile Voastre animați de un zel sacru și povățuți de dorul ferbinte de a concurge cu sfatul și cu votul la rezolvirea chestiunilor din programul adunării și de a contribui și prin aceasta la dezvoltarea și prosperarea Reu-

Congresul învățătorilor și tradarea. Personal n'am simpatizat de loc cu congresul învățătorilor români convocat azi vară la Cluj. Și n'am simpatizat din simplul motiv, că aceasta adunare a fost convocată sub auspiciile cât se poate de triste pentru biserică și consistoarele ambelor confesiuni. La început se lansau aspre vorbe despre „regularea salarelor” de „nepăsarea consistoarelor” și de alte chestii social-democratice. Mai pe urmă sub presiunea redacțiilor foilor românești și a opiniei publice s'a mai adaus și situația școlii și a învățătorului în urma legii lui Apponyi etc. Cum însă de Consistoare nu le e teamă multora, dar cu atât mai mult de ministru, tare cred, că acolo s'ar fi spus faimoase lucruri la adresa — Consistoarelor și puține de tot la legea lui Apponyi. Redacțiile însă — acești irresponsabili factori ai chestiilor școlare — au garantat succesul, demnitatea adunării și noi ne-am făcut datorința. Acum dacă vre-un consistor interzicea *propria autoritate* participarea învățătorilor săi la acel congres, spuneți-ne, i-se putea oare aplica aceluia cuvântul tradare ori mangrism? În felul acesta s'ar putea zice și aceasta: E trădător și Mangra ceice nu cetește „Gazeta Transilvaniei”.

* * *

Voicu Nițescu. Articolul prim din „Gazeta” în chestia episcopului Hossu e iscălit de directorul foii d. Voicu Nițescu. Imprejurarea aceasta m'a surprins mult. Când e vorba de o cauză desperată nu e în redacție omul cu răspunderea să dai o mie de galbeni. Și în cazul de față tocmai directorul! Cetesc deci cu mare atenție articolul, îmi place mult fraza, mă înfloară și s'guduie puterea sentimentului, ce transpiră crescendo dintre șire. E distins băiat d. director, știam de când era încă aici la

Blaj. Numai mi-se pare încă prea proaspăt încă în fruntea redacției. O presupun asta din două împrejurări. Gândește, că temperamentul, fraza avântată dacă e iscălită de directorul ziarului pot mântui o cauză desperată și nu vorbește la obiect. Noi am cerut dovezi într'o chestie particulară și d. director ne răspunde cu năcazurile, de cari suferim și noi.

* * *

Unirea terorizează. Așa scrie Gazeta. Adecă cum? „Gazeta” îi zice episcopului Gherlei trădător. Noi răspundem: Să vedem dovezile! Unde e aci teroarea? Dacă am fi zis: De nu revocați și nu vă cereți scuzele și nu tăceți, cu ciomagul vă răspundem — asta ar fi fost teroare. Noi dimpotrivă, i-am poftit să continue și să dea acum și dovezile, după ce sentința o au spus o înainte. „Gazeta” în loc de dovezi, amenință și scutură buzduganul, ca să tăcem noi. Pe a cui parte e așadar teroarea? Noi cel mult dacă am terorizat să iasă adevărul la lumină — nici mai mult nici mai puțin.

* * *

Episcopul să desmintă. Vremea aduce multe cu sine și între cele multe găsim și teorii nouă. „Gazeta” cere imperios, ca episcopul să desmintă, ce — nu-i convine. Curioasă perspectivă! Episcopii — șapte episcopi — în harț cu redacțiile! Știi, că ar avea haz? „Ba ai zis — ba nu; ai fost — ba n'am fost —” știu că le-am da de lucru! Cu noi cu redacțiile n'ar găta cearta în veci, că noi așa suntem făcuți. În America — spune-se — e și aceasta în uz, dar în bătrâna Europă moravurile sunt mai greoașe. Pe când va veni și aceasta la modă probabil, că alții vor purta polemiile.

* * *

Sprîjin oficial: Ni-se impută și un discret sprîjin oficial. În privința aceasta ru-

găm redacția Gazetei să binevoiască a urmări o lună cu atenția cuvenită *posta administrației* a „Unirii” și se va convinge îndată de acest minunat sprîjin oficial. Tocmai fiindcă nu suntem de loc legați de nici un fel de sprîjin, nici oficial nici neoficial, putem să servim adevărul și cauza dreptății așa de pe față. La noi considerații particulare, cari s'ar fi avut în dauna intereselor bisericesti sau naționale, nu credem, că va descoperi „Gazeta”.

* * *

Digresiuni: Ne acuză apoi, că noi în polemia aceasta am făcut apel către abonații „Gazetei”, în dauna administrației ei. Aceasta e o astfel de calomnie, împotriva căreia poartăm. Să ne arete și numai nuanse de aluzii de natura aceasta și ne punem cenușe pe cap. Nu dlor, noi nu voim moartea păcatosului. Tocmai din aceasta cauză după telegrama dlui Teodor Mihali nu trebuia să mai continuați, căci o faceți în paguba Dvoastră. A fost o greșeală ireparabilă — tăceați Dvoastră, tăceam și noi și Vi-se nita și păcatul acesta — ca multe altele.

* * *

De încheiere mai reproducem un pasaj din „Românul” referitor la multele nostimade, ce apar mereu în coloanele „Gazetei”.

„E bine să nu fim prea zoriți cu „ideile originale”, iubiți colegi, — căci mânați numai apă pe moara dela Orade și nimeriți unde de sigur nu bănuți. Iar dacă, — cum pare că bănuți și în numărul din urmă — cunoașteți vre-un membru al partidului, care să fie ahtiat după „pupăturile” guvernului, spuneți-i pe nume să se facă lumină, și să nu fie opinia noastră publică, până azi prea puțin matură, atât de des alarmată cu arti-

nunții noastre. V'ați prezentat în număr atât de frumos la centrul metropoliei. Cu multă plăcere constat și de astădată, ca ideea Reuniunii de misiuni în largul Arhidiecezei este pretutindenea întimpinată cu căldură și că prinde rădăcini puternice în cler și în popor. Lamura Veneratului cler s'a înrolat sub flamura Reuniunii și iea parte activă atât la exercițiile spirituale preoțești cât și la sfintele misiuni, ce se țin pentru popor. Acest fapt îmbucurător este cea mai elocventă dovadă, că Veneratul cler este convins despre importanța Reuniunii și este conștiu despre datorința de a se sfinți pe sine, ca cu atât mai ușor și mai cu succes să poată lucra și spre a sfinți viața ereticilor. Doară noi preoții avem să fim „lumina lumii” și „sarea pământului” și fiecărui din noi sunt adresate cuvintele Apostolului: „Întru toate dându-te pe tine pildă de fapte bune, întru învățatură întregire, cinste, nestrîcaciune, cuvânt sănătos, fără maculă, ca cel contrar să se rușineze neavând nimica a grai de noi hulă. (Tit. 2, 7—8). Cu un cuvânt pretinde s. Paul dela preoți o perfecțiune morală înaltă, ca prin aceasta să le crească autoritatea, cât cuvântul lor să fie ascultat cu încredere de cei buni, și de odată să impună și inamicilor.

O viață sfântă poftele dela noi și înalta dignitate a statului sacerdotal, și chiar sfințirea vieții noastre o țintește și Reuniunea de misiuni sfinte. Noi suntem datori

în primul rând a împlini dumnezeieștile cuvinte: „Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel cereș desăvârșit este” (Mat. 5, 48).

Da, desăvârșirea sau perfecțiunea morală e scopul Reuniunii noastre. Spre desăvârșire nu ne provocă numai s. Scriptură, ci chiar și natura întreagă. Pretutindenea trebuie să constatăm în univers o evoluție o schimbare, o tendință nelătruptă spre desăvârșire. Și nizuințele spiritului omenesc spre perfecțiune, mai ales pe terenul științelor și a artelor a ajuns la rezultate uimitoare, punând în serviciul omului puterile naturii.

Necesitatea perfecțiunii morale a preotului, fiind de toți recunoscută, nu voiu mai stărui asupra ei; voiu să releviez numai în câteva cuvinte prima și cea mai de căpetenie condiție a perfecțiunii morale, care condiție validându-se ajungerea perfecțiunii este mai pe sus de toată înălțimea. Aceasta condiție — după s. Alfonso — este însăși *dorința după perfecțiune*. Dorința aceasta ne îndeamnă, mișcă, ne luminează, ne însuflă curaj și tărie spre a înfrâna pornirile spre păcat, spre a concepe propusuri bune, spre a ne determina pentru lucrări mari și sfinte și acelea a le și îndeplini progresând din virtute în virtute. Dorința serioasă de a fi tot mai buni, mai sfinți și mai perfecți, în lumea morală este încoronată de succese cu mult mai strălucite și de o mai înaltă va-

loare decât în lumea fizică, căci aceste succese privesc nobilitatea și înăbușirea sufletului nemuritor și fericirea de veci. Dorințele sfinte — zice s. Alfonso — sunt acele aripi excelente, prin cari sufletele sfinte se despart de lume, și se înalță în muntele perfecțiunii, unde află pacea și liniștea, pe cari în lume nu le poate afla”.

Ca dorința după perfecțiune să producă în suflet o curățire și o reformă salutară, se recere, ca dorința aceasta să țintească spre gradul cel mai înalt al perfecțiunii morale, și să fie rezolută și perseverantă.

Este cunoscut, că trupul zidit din pământ, trage spre cele de jos, și precum ne spune și s. Scriptură: Simțul și gândul inimii omului din tinerețe sunt înclinate spre rele (1 Mos. 8, 21). Ca să învingem înclinările rele și să ne înălțăm la contemplarea și ajungerea bunurilor de un ordin superior, a bunurilor morale, trebuie să țintim spre cel mai înalt grad de perfecțiune morală. Nici când nu ne este permis să fim îndestulți cu ce am prestat, ori la ce am ajuns în ordinea perfecțiunii morale, ci privirea noastră să fie îndreptată tot înainte, tot mai sus.

(Va urma).

cole „militante“ și, vorba vine, „critice“ de felul celor ce nu conținuți a publica, stricând și mai mult drumurile bolovănoase, pe cari atât de anevoie poate înainta acțiunea de organizare.

Stix.

„Studentimea noastră...”

Cetind articolul cu acelaș nume din revista „Lucafărul“ anul al XI, nrul 16, scris de „Un student.“

Prin acestea câteva șire nu voiesc să scriu un articol de paradă. De aceea să nu se aștepte nime, la un scris academician. Am gândul să aștern câteva gânduri și reflexii, ce mi-au venit în minte recitind un articol cu titula de mai sus, în rev. „Lucafărul“ — și dându-mi bine seama de chemarea și frumosul drum pe care trebuie să și-l tae studentimea noastră, tot mai mult în mijlocul poporului nostru dela sate.

„Gradul de cultură al unui neam, puterea lui de viață și năzuințele lui în viitor se judecă după studentime“. E studentimea conștie de chemarea și sfânta sa datorință; e pătrunsă de aceeaș sublimă și curată însuflețire și spirit de jertfă; e nutrită de aceleași mărețe ideale ale neamului nostru — cari de veacuri strigă după întruhiparea lor dreaptă; e așa o tinerime? Poporul acela are viitor! Și un atare popor are dreptul să trăiască — și trebuie să trăiască în butul tuturor piedicilor ce i-s'ar pune în calea prosperării și înaintării sale!

Și exemple splendide în privința aceasta a dat și dă harnica tinerime germană —, a cărei focală de îndemn și cultură sunt celea două centre studentești, de unde au ieșit atâți bărbați mari cu renume —: Beyrenth și Weimar. Locuri istorice, locuri culturale. Cum ar fi la noi — adecă ar trebui să fie —: Blajul, Clujul sau Brașovul...

La noi însă, ce-a fost — și ce este?... A fost o studentime poate nu chiar așa „modernă“ și poate nu chiar cu stare materială bună și — poate — după vremile de atunci nu așa plină de științe; dar în schimb a fost o tinerime care și dacă nu a fost pururi — s'o zicem — însuflețită — totuș la momentul dat a știut să se însuflețească și să însuflețească! Și aici zace meritul ei frumos și impunător! „A fost“ o tinerime care, a înțeles glasul vremii și durerea neamului nostru —, pe care la momentul binevenit a știut să-l trezească la conștiință — ca astfel împreună, să ne elupte drepturile noastre — după cât le-a fost posibil! „A fost“ o tinerime, care a scris în sufletul neamului românesc pentru totdeauna, mărețele pagini ale anilor patruzeci și opt...!

Și de atunci — o bunișoară vreme s'a scurs... Și ce-a urmat dela memorabilii ani încoace? Ce activitate a dezvoltat tinerimea, pentru prosperarea și cultivarea —: mântuirea satelor noastre? Ce fapte vrednice de noi nădejdi; înaintea cărora să-ți pleci fruntea cu evlavie și să esclami cu putere: „Glorie ție Tinerime bravă!“ „Iată, voi sunteți nădejdea mare, floarea neamului românesc!“ Ce-a făcut tinerimea noastră de atunci încoace, până la noi și împreună cu noi?! Împreună cu noi, cea mai nouă și mai din urmă nădejde a neamului nostru... Ce?...

Afară de câteva manifestări sporadice — cari de altmintrelea nici nu au avut va-

loare influențatoare în viața poporului —, afară de câteva acțiuni mitite, ici-colo —, nimic! O muțenie totală! Imi făcea impresia, că mulți din tinerii noștri de ieri și azi, ne mângăem iluzoric cu amintirile gloriosului trecut, durmind în tihnă, comod, pe însăngeratăii lauri — câștigați cu greu, prin hărnicia și iubirea altruistă a gloriosilor noștri înaintași!... Gustam odihna aceea, pe care o gustă babele, în plictisitoarele după-amiezi — istovite și desgustate de munca grea a unei vieți... Poate să-mi replice cineva, la gândurile și reflexiile mele prea „pesimiste“: „Ei, frate; cum se deșteaptă și ce acțiune frumoasă a pornit tinerimea noastră dela — Cluj? au edat chiar o revistă escelentă! Ce gânduri, ce propuneri! O nouă viață curge acum prin sângele nostru!... Și toate astea ție nu-ți impune? Nu ți dă noi nădejdi spre-o nouă activitate conștie, sănătoasă, a tinerimei noastre? Dacă nu —; ești de reavoință!...“

Frata dragă; pentru prezent toate acestea înseamnă ceva! Dar pentru trecut — și mai ales pentru viitor, crede-mă, nu prea înseamnă! Căci pentru prezent, au valoarea prezentului cum s'ar zice, au meritul și valoarea incontestabilă de-a să fi desamorțit — imi place a crede —: întreaga noastră tinerime ca un suflet; de a se fi făcut un început frumos, unui lucru și mai frumos! Atât. Pentru trecut însă, atârnă dela valoarea lor pe care vom avea norocul să o vedem în ziua de mâine... Dar ziua de mâine cine o va putea pătrunde? Începutul e impunător! Bine; numai cât mai trebuie și constanță... Și — vezi, lucrurile se pot schimba. Și mai ales sufletul unei tinerimi — care mai are nefericirea de-ași manifesta puterea și forța sa spirituală, între împrejurări maștere...

— Și acum să venim puțin mai aproape: Studentimea zilelor noastre! Dar înainte de toate un înțeles: Să fim cât se poate de obiectivi și sinceri în aprecierea muncii noastre.

Tinerimea noastră — adecă noi, cei de acuma, peste tot nu și-a împlinit datorința sa, așa, cum o pretind interesele superioare, arzătoare ale neamului nostru! Asta o susținem — dacă mai e de lipsă pentru cineva —, cu toată tăria convingerii noastre; cari vrem un interes și o muncă generală; o însuflețire a întregii noastre tinerimi, din toate centrele studentești!

Căci ziceam noi mai sus; afară de unele manifestări sporadice — încolo: amorțală și o dogoreală sufletească mocnită, cari, deșteptau celea mai îndreptățite desiluzii și desnădejdi! Să făcea la ziar puțină gălăgie tinerească, de unii sau de alții. Căci paremi-se, cred unii, că ai muncit destul pentru cauza națională, dacă ia parte la una ori la două adunări populare — câți sunt apoi și de aceștia? —! Sau apoi scriu câteva articolașe — fie din orice domeniu al științelor, sau artelor — scriu câteva „declarații“ la ziar, ca pe vremea odiosului război fratricid, înscenat de fosta „Tribuna;“ care, — fie zis între paranteze — a mai avut nefericirea, să desbide pe-o vreme și plâpânda noastră tinerime în două „tabere“. Și pentru ce? Ca tinerimea să nu-și vadă de treboară și de rostul său! Trece. Și din toate astea, se deslușia lipsa de adevărată însuflețire! —: primul pas, și cel mai capital, fără de care, la muncă rodnică, la

resultate pozitive și cari să rămână, nu poți ajunge!

Avem noi însă însuflețire, ce-i drept, dar însuflețire de vorbe și nu de fapte trainice, neperitoare și folositoare neamului nostru! Căci „însuflețirea este și ea un stimulent puternic în producerea unei vieți naționale intense, dar în momentul când ea grăește prin vorbe și nu prin fapte, își pierde orice rațiune de-a fi“ — cum foarte bine scrie acel „Un student“.

Dar, ori cum vom privi lucrurile — și vrând unii poate să aducă argumente în contra aserțiunii noastre, un lucru totuș e clar și sigur, că noi, tinerimea nu ne-am îndeplinit chemarea sublimă, elementarele noastre datorințe de conștie și statornici luminători și îndrumători ai satelor noastre! Și cu asta am putea să încheiem ori ce discuție —; dar să intrăm mai adânc, și să vedem cauzele mai însemnate ale acestui interes slab, față de noi înșine, de propriul nostru neam.

(Va urma)

Dare de seamă.

(Continuare și fine.)

Absolvenții din anul școl. 1883/4, cari s'au întrunit în 29 Iunie 1909 în Blaj, din suma de 400 cor. oferită spre scopuri de binefăcere, au dăruit 50 cor. pentru monumentul profesorului Nicolae Popescu. Acești absolvenți sunt:

Atanasiu Bologa, preot Lupeni,
Dr. Eugen Bran, avocat Teaca,
Dr. Ambroziu Chețianu, director gimn. Blaj,
Petru Chetianu, preot Densuș,
Dr. Ioan Comșa, medic Szombatság,
Iuliu Crainic, preot Urisiul de jos,
Ioan Crișan, preot Ohaba,
Iunio Br. Hodoșiu, director de bancă Blaj,
Vasile Hopârtean, preot Gădălin,
Valeriu Nobili, preot Gogan,
Aurel Pascu, preot Ocnisoara,
Dr. Nicolae Șerban, adv. și dep. dietal Făgăraș,
Iuliu Socol, preot Cianul mare,
Emil Ștefanuțiu, prof. em. preot Feldru,
Petru Suci, preot Teiuș,
Vasile Smigelschi, preot Sâncel,
Iuliu Truția, preot Ciucea.

Absolvenții din 1898/9 la întrunirea de 10 ani, în 1909, au contribuit pentru monumentul profesorului Nicolae Popescu 71 cor. Anume:

Ioan Băgăian, profesor Blaj,
Eugen Păcurar, v.-protopop,
Iosif Popa, preot,
Dr. Iosif Vancea, adv. Oșorheiu,
Dr. Ioan Bălan, protopop București,
Dr. Vasile Ciura, adv. Abrud,
Dr. Leonida Domide, medic Dej,
Aurel Bănuțiu, dir. art. al fond de teatru Brașov,
Dr. Antoniu Bogdan, avocat,
Traian German, profesor Blaj,
Zaharie Mihălțan, preot,
Ioan F. Negruțiu, inginer arhid. Blaj,
Dr. Eugen Tatar, avocat Ilia de Murăș,
Iuliu Tatar, preot,
Dr. Camil S. Negrea, adv. Făgăraș,
Dr. Victor Pop, adv. Heanda
Ioan Bătăcu, preot Ohaba,
George Simu, oficial la căile fer. ung. Cluj,
Nicolae Ticăciu, preot Bazna,
Gavril Muste, preot Corneni,
Dr. Eugen Truția, avocat Reghinul sas.
Victor Tufan, preot Nirașteu.

Absolvenții din anul 1884/5 la întâlnirea de 25 ani, în 1910, au dăruit pentru crucea fostului prof. de clasă *Nicolae Popescu* 130 cor. Aceștia sunt:

Dr. Eugen Solomon, medic Blaj,
Aurel C. Domșa, cont. la adm. centr. c. Blaj,
George Pop, preot Mihail,
Simeon Zehan, preot Cașva,
Dr. Ștefan Banfi, medic Buciumșeasa,
Teodor Nagy, preot Zau,
Virgil Cordarcea, preot Șermaș-Giurgeu,
George Muntean, protop Comloș-Bănat,
Gregoriu Nistor, preot Tulgheș,
Ioșif Arieșan, preot Cetege,
Ioan Bucur, v. protopop Indol,
Dr. Victor Petric, medic Dobra Hunedoarei,
Gedeon Brat of. de postă București,
Vasile Mărginean, comptabil Oravița,
Valeriu Florian, v. protopop Racovița.

Pentru *Nicolae Popescu* au mai contribuit:

Valeriu Comșa, preot Copăcel 5 cor.
Laurean Vodă, Ormenișul de câmpie, 2 cor.

La monumentul profesorului *Ioan Germanu* au contribuit la întâlnirea de 10 ani cu câte 2 cor. următorii absolvenți din 1899/900:

Ioan Agărbicean, preot Orlat,
Aurel Gajia, profesor Blaj,
Dr. Alex. Nicolescu, secretar metrop. Blaj,
Octavian Popa, preot Săcal,
Dr. Ioan Maior, avocat Ilia de Murăș
Ioan V. Vancea, cand. de adv. Cluj,
Dr. Ioan Cristian, medic militar, Kikinda mare
Victor Precup, forestier arhid. Blaj,
Nicolae Plăton, preot Șomfalău.

Au mai contribuit apoi:

Dr. Vasile Bianu, medic Buzău 20 cor.
Dr. Traian V. Frențiu, Episcop Lugoj 10 cor.
Dr. Elie Dăianu, protopop Cluj 5 cor.
Alexiu Staicu, preot Ludoșul mare 5 cor.
Laurențiu Pascu, protopop D-sămărtin 2 cor.
Dr. Iustin Pop, advocat Deva 10 cor.
Dr. Toma Cornea, adv. Sighișoara 10 cor.
Dr. Eugen Bran, adv. Teaca 10 cor.
Vasile Hopârtean, preot Gădălin 10 cor.
Dr. Victor Macaveiu, prof. de teol. Blaj 3 cor.
Jacob Domșa, of. la adm. c. capit. Blaj 2 cor.
Vasile Smigelschi, preot Sâncel 5 cor.
Laurean Voda, preot Ormenișul de câmpie
(2 p. Popescu)

Dr. Ioan Oltean, avocat Ludoș. de Murăș 10 c.
Atanasiu Bologa, preot Lupeni 2 c.
Iuliu Socol, preot Cianul-mare 4 c.
Jacob Popa, vicar for. Făgăraș 2 c.
Dr. Simeon, Chețianu advocat Agnita 10 c.
Petru Chețianu, preot Densuș 5 c.
Alex. Densușian, dir. de școală Galați 5 c.
Enea P. Bota, preot Șard 2 c.
Val. Comșa, preot Copăcel 5 c. (3 p. Popescu),
Iuliu Truția, preot Ciucea 3 c.
Dr. A. Chețianu, dir. gimn. Blaj 7 cor. 16 fil.

Au intrat din contribuiri cu totul 547 66
Interesele după contribuiri
depusă la bancă

60 04

La olaltă 607 70

Monumentele de marmoră au costat 520—
Tăierea literelor și crucile de
pe ele și intraurirea acestora 26 60
Pachetarea și transport dela Sibiiu 23 90
Ridicarea dela gară și vectura la
cimiter 9 60
Petriș 3 care, cement 3 saci, pentru
fundam. 12 90
Maiestru zidar și lucrători 10 60

Păzitorului pentru îngrijirea
mormintelor 1—
Diferite spese mărunte, porto
postal, corespond. 3 10
La olaltă 607 70
Blaj, 23 Sept. 1913.

Dr. Ambroziu Chețianu,
director gimnazial.

„Fundatiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria“.

— Comunicatul Epitropiei administrative —

I. In decursul lunilor Maiu și Iunie au mai intrat următoarele donațiuni și contribuiri:

- a) donațiunea dlui Anton
Mocsonyi de Foen, care
se va administra ca
fond separat . . . K. . . 10,000—
- b) întregire la dotațiunea
dnei și dlui Dr. T.
Mihali, Dej . . . „ . . . 1.000—
- c) Dividende și interese
incassate în semestrul
prim al anului . . . „ . . . 1,713—
- d) prin „Ardeleana“:
dela redacția „Româ-
nul“ . . . K 835 80
„ I. Poruțiu și soții,
Budapesta . . . „ 225—
„ „Sebeșana“, Sas-
sebes în amintirea
lui I. Oncescu . . . „ 50—
„ „Doina“, Cămpeni „ 100—
„ red. „Gazeta Tran-
silvaniei“ . . . „ 190 90
„ dl M. Paculea . . . „ 40—
„ dl L. Ternovean „ 5 90 1,447 60
- e) prin „banca de asigurare“:
dela „Bocșana“ . . . K 40—
„ „Șercăiana“ . . . „ 42—
„ „Someșana“ . . . „ 50—
„ „Coroana“ Bis-
trita . . . „ 50—
„ „Auraria“, Năsăud „ 100—
„ „Codreana Băsești „ 25—
„ red. „Drapelul“ „ 115—
„ dl și dna dr. Ittu „ 50—
„ dl Const. Pop . . . „ 10—
„ dr. A. Oprea pen-
tru rescump. co-
roanei dr. Iz. Pop „ 20—
„ dl M. Gaspar tot
pentru acest scop „ 5— 507—

Total K 14,667 60

Dela 1 Ian. a. c. până la sfârșitul lunii
Aprilie au incurs în favorul fundațiunii
K 23-950 79, astfel că starea ei la finea lui
Iunie a. c. este deja de K 64,339 04.

Cu aceasta ocaziune epitropia funda-
țională roagă pe toți acei P. T. doamne și
domni, cari au pus în vedere aranjarea de
coferențe, producțiuni etc. în favorul funda-
țiunii să raporteze despre demersurile fă-
cute respective rezultatele obținute. Tot
asemenea sunt rugate onor. noastre bănci,
cari nu au asemnat încă prețul „Monografiei
Ardeleniei“ să-l asemneze ca să se poată
face și socoteala în aceasta afacere.

Sibiiu, la 15 Iulie 1913.

Epitropia administrativă.

MAI NOU.

Din Gherla primim ști-
rea, că Preasfințitul Episcop
Vasile, cu prilejul jubileului
de 25 ani ai preoției a făcut
o fundațiune de 32.000 cor.
pentru scopuri naționale ro-
mânești.

Diverse.

Pentru Monumentul Aurel
Vlaicu, inițiat de noi în Nrul 95. al
„Unirii“, au contribuit: *Georgiu Muntean*,
protopop în Banat-Comloș 10 coroane. Oferte
ulterioare primim cu plăcere.

Vizita regelui Greciei la Viena.

Din Viena se anunță, că regele grec *Con-
stantin*, care e în drum prin capitalele
Europei, în 5 Octomvrie se va opri la Viena.
În onoarea oaspelui regese se va da la Curte
un prânz festiv.

Expoziție regnicolară de gră-
dinărit în Budapesta. Din 11—19
Octomvrie a. c. se va ținea în Budapesta
o expoziție de grădinărit (poame și struguri)
sub patronajul arhiducelui Iosif. Lucrările
pregătitoare se fac cu cea mai mare sirgu-
ință, încreț exponenții la limpul său vor putea
ocupa terenurile designate pentru desfacerea
productelor lor. Pentru orice fel de infor-
mațiuni a se adresa la cancelaria expoziției
(Budasesta, IV., Sörház-utca 3).

În atențiunea proprietarilor.

Din 1 Noemvrie 1913 până în 31 Oct. 1914
se pot furniza pentru armata comună can-
tități mai mari de fân, paie, lemne de foc
și cărbuni. Producenții în caz de vânzare
să se adreseze comisiei de intendență mi-
litară a corpului de armată IV din Buda-
pesta, care la cerere împărtășește tot felul
de deslușiri.

Întâlnire colegială. Abiturienții
anului școlar 1902/3 dela gimnaziul din Blaj
sunt rugați pe această cale să participe la
întrunirea colegială de 10 ani, care se va
ținea la Blaj, în ziua de sf. Dumitru 8 Nov.
st. n. 1913. *Dr. Alexandru Rusu, Adrian
Oțoiu, Aurel Esca.*

Croitor român în Budapesta.

Aduce la cunoștință, că a cumpărat atelierul
de croitorie a dlui Tury Nagy Lajos, fondat
deja acum 34 ani, — pe care de azi înce-
pând îl conduce ca proprietatea sa sub firma
împrotocolată „Teodor Cristea“. Starea mea
materială solidă, activitatea îndelungată des-
voltată la primele firme de croitorie din
patrie și legătura ce am cu cele mai renu-
mite fabrici de postavuri din străinătate, mă
pun în plăcuta poziție de a putea satisface
tuturor așteptărilor Preestimaților mei mu-
șterii.

Rugându-Vă, să binevoiți a mă onora
cu prețuitele D-Voastre comande și asigu-
rându-Vă, că îmi voi da toată silința ca să
Vă câștig încrederea și mulțămirea, semnez
cu deosebită stimă:

Teodor Cristea.

Nenorocire de omnibus. In Budapesta s'a întâmplat o groaznică nenorocire în parcul oraşului. Un locomotiv de care erau legate 2 vagoane de marfă s'a ciocnit cu un omnibus, care era încărcat cu călători. Ciocnirea a fost așa de puternică, încât dintre călători 2 au murit îndată, iară mai mulți au fost grav răniți între cari 7 s'au luptă cu moartea. Autoritățile au ieșit la fața locului, să statorească cauza acestei mari nenorociri, despre cari până acuma se susține, că ar fi neglijența păzitorului, care n'a slobozit rampa.

Necrolog. Ioan Berescu inv. penz. prim-redactor al „Poporului Român“ etc. a repausat Duminecă în 28 Sept. dimineața la 6 ore, în ai 46-lea an al laborioasei sale vieți. Rămășițele pământești se vor așeza spre veșnica odihnă în cimiterul gr.-or. din Făgăraș.

† *Iosif Siegescu*, învățător penzionat în Cârnecea (Bănat), tatăl dlui deputat Iosif Siegescu, a repausat în Secaș, unde a și fost înmormântat. Trimitem îndureratei familii condoleanțele noastre.

Odihnească în pace!

Tipicul anului 1913.

— de Septimiu Popa. —

Luna lui OCTOMVRIE.

6. Dumineca III dela Luca și sf. apost. Toma. Viers 1 Ev. Inv. VII.

Sâmbătă seara la Doamne strigat-am 7 din Octoih și 3 din Mineiu a Sf. Toma: — De coasta — Cu credincioasa — Toma cel — Mărire din Mineiu: Ca un servitor — Și acum din Octoih. Stihovna din Octoih cu Mărire din Mineiu: Cele dumnezeiești — Și acum din Octoih. — Tropar al viersului și al sf. Toma.

Duminecă dimineața. Sedelna I din Octoih, Sed II din Octoih Mărire din Mineiu; Pe apostolul și acum din Octoih a Născătoarei. „Adunarea Ingerească“ și celelalte ale Octoihului. Catavasiile „Deschiderii“ După c. III. Sedelna: „Cu năvodul“ — și Condacul și icosul din Mineiu — După c. VI Condac și Icos din Octoih. Luminătoarea VII, Mărire: Insuși vărsătorule — din Mineiu, Și acum a Născătoarei a VII. La laude 4 din Octoih cele dintâiu, apoi 2 din Mineiu, și apoi: Scoală-te Doamne și celelalte din Octoih. — Cu stihirea ev. Inv. VII.

La liturghie Ap. II. Cor. 9, 6. Ev Luca 7, 11 „mergea Is. într'o cetate.

Duminecă seara Serviciul inseratului fără Văhod din Octoih, punând din Mineiu la Doamne strigat-am 3 stihiri dela „mulți martiri“ cu Mărire și acum a lor.

13. Dumineca Sf. Părinți. Viers 2 Ev. Inv. VIII.

Sâmbătă seara și Duminecă dimineața facem serviciul sfinților părinți ca în 14 Iulie cu deosebirea, că din Octoih punem cele dela viers 2 și Ev. Inv. VIII și sveltina și stihirea VIII. La liturghie tot ca în 14 Iulie, citind însă Evanghelia: Ieșit-a sâmnătorul...

Duminecă seara cele din Octoih, fără Văhod punând 3 stihiri cu Mărire și acum a lor dela mai mulți martiri, ca în Dumineca trecută.

20. Dumineca VI dela Luca. Viers 3 Ev. Inv. IX. și sf. Martir Artemie.

Sâmbătă seara din Mineiu 3 dela „un martir“ cu Mărire și acum din Octoih, celelalte toate din Octoih.

Duminecă dimineața cântăm catavasiile „Deschidevoiu“ punând din Mineiu după c. III Sedelna dela „un martir“. Cu condacul și icosul lui.

La liturghie Ap. Gol. 1, 11. — Ev. Luca 8, 27: mergând Is. în ținutul Gadarilor.

Duminecă seara din Mineiu 3 dela „un cuvios“ cu Mărire și acum de acolo, celelalte toate din Octoih.

26. Sâmbătă Sf. Martir Dimitrie Intreg serviciul de Vinerea și Sâmbătă dimineața se face exclusiv din Mineiu, cum se arată acolo. — La liturghie la fericiri: Mărire și acum pe viers 8: Cu moartea moartea s'a stricat. — Catavasiile: „Deschidevoiu“.

27. Dumineca VII dela Luca. Viers 4. Ev. Inv. X.

Sâmbătă seara și Duminecă dimineața din Octoih viers 4, Ev. Inv. 10 — iar din Mineiu ca în Dumineca VII dela „un martir“. Catavasiile: Deschidevoiu.

La liturghie Ap. Gol. 2, 16. Ev. Luca 8, 41 — venit-a la Isus un om.

Duminecă seara la Doamne strigat-am punem 3 din Mineiu dela „o muiere martiră“ și 3 dela „un cuvios“ cu Mărire și acum de acolo. — Celelalte din Octoih a Viersului.

Partea Literară.

Lytton Bulwer. Library

Ultimele zile ale oraşului Pompei.

— Roman. —

In românește de: AUREL B. GAJIA.

(Continuare). (13)

VIII.

Iubire — amăgire.

Era în mijlocul lui August.

Glaucus era să se căsătorească cu frumoasa Ione. Casa tinărului atenian era plină de flori și cununi. În bucuriile mari nu și-a uitat nici de studiu, ci terminase aproape marea operă, cu care voia să câștige premiul școlii filozofice. Cu preținii lui de demult se întâlnea rar, căci întreg timpul liber îl jertfea Ionei. Pe inserate se luntrau pe mare, ori se plimbau pe sub poalele Vezuvului. Locuitorii din Pompei își uitaseră deja presemnul primejdiei.

Glaucus înțelese, că bucata căzută din capul statuei Isis, n'a omorât pe Arbaces, ci l'a rănit încât zace în pat. Egipteanul nu s'a ocupat deocamdată de Glaucus și de tinăra păreche, el se gândea, cum și-ar putea împlini răsunarea.

Nydia era fericită. Ea însoția zilnic pe tinerii logodiți la plimbări. A rămas la ei. Ionei nu i-a dat mai mult sclavă, care să o însoțească, ci Nydia rămase numai cu cărja ei fidelă și cu aceea cutriera străzile, în lung și în lat ca odinioară. Cu o istețime iscusită pătrundea prin mulțime, fără să se piardă.

Intr'o seară frumoasă Nydia se întorcea din grădina lui Glaucus. Venea îngândurată, când deodată auzi un glas de femeie:

— Unde mergi, fca mea? N'ai corfa cu tine? Ai vândut toate florile?

Era Iulia fca bogatului Diomed. Înaintea ei mergea o sclavă, ducând facla aprinsă. Tatăl ei încă mergea alături. Făcuseră vizita la un cunoscut al lor și acum mergeau spre casă.

— Nu mai vând flori.

— Nu-mi cunoști glasul? — continuă fata zimbînd.

— Tu ești frumoasa Iulie — răspuse tesaliana.

— Așa e, mica mea. Am auzit, că Glaucus te-a cumpărat. E adevărat?

— Sunt în serviciul Ionei din Neapol — răspuse Nydia.

— Vino să mergem — zise Diomed învâindu-se în haina lui. — Seara e frig, nu putem întârzia pe stradă; dacă ai ceva de vorbit cu oarba aceea, să vină acasă cu noi.

— Bine — zise Iulia, — Am să te întreb multe. Vino cu noi, fca mea.

— Acum nu pot, seara e târzie și trebuie să merg acasă — zise fata.

— Atunci cercetează-mă, mîne. Îți mai aduci aminte ce bună am fost cu tine? De câte-ori am cumpărat flori dela tine?

— Voiu fi ascultătoare — răspuse Nydia. Apoi își continuă singură calea.

Pe Ione și Glaucus i-a aflat în dispoziție rea. Cauza era Apaecides. Preotul zeiței Isis i-a comunicat viitorului său cumnat, că se va face nazarinean. Ione și Glaucus erau crescuți în religia grecească și nu înțelegeau, ce luptă sufletească avuse Apaecides până ce aflase calea ce ducea la credința cea adevărată.

Ei vedeau numai, că Apaecides se înstreinează tot mai mult de religia de mai înainte, și se încreștinează. Știa sigur, că există un singur Dumnezeu; ceva curios pentru el, care mai înainte credea în mai mulți zei.

Întreagă seara, precum și ziua următoare fură posomorite și Nydia se bucură, că va merge la Iulia, unde se va distra puțin.

Poarta casei lui Diomed era deschisă. Pe trepti stetea Medon, sclavul bătrân. Se apropie de el o fetiță, voină să-și umplă un ulcior, dela laternul din apropiere. Agrăi pe bătrânul:

— Știi noutatea?

Medon clătină din cap, aruncând o privire tristă.

— Ei, — continuă fata — azi a sosit în Pompei un oaspe rar.

Bătrânul sclav iarăși făcu senin cu capul. Arăta, că nu pricepe nimic din ce-i spusese fata.

— Apoi ce-i asta? Nu înțelegi? — zise fata — doar e vorba de tigru acela tinăr, ce l'au adus din Soma. Spun, că urlă grozav. Nici dormi n'am putut până ce nu l'am văzut.

— Sermana nebună — zise oftând Medon.

— Eu nu sunt nebună! E un animal foarte frumos. Inchipueți, Medon, acum avem un leu și un tigr și fiindcă n'avem oameni răufăcători, probabil, că pe cele două sălbăticiuni le vor lăsa să se omoare, în circ, delectând întreg publicul. De altcum băiatul tău e gladiator frumos și robust. Vorbește

cu el să se lupte cu tigrul. Fă-o asta și întreg orașul îți va fi mulțămitor.

— Ia vezi-ți de treburile tale — zise alcavul — și nu purta grija copilului meu. Presemnul ce l'am simțit înainte de asta cu câteva zile. N'ai auzit durduitul acela puternic? Nu ne-a spus tuturor: Pregătiți-vă de moarte, judecata se apropie.

— Nebunie! — zise fata. — Vorbești ca un nazarinean. Doar nu ești de ai lor?

Și cântând veselă, sări într-o parte.

— Iubita mea — continuă bătrânul — pentru atari fapte să cazi tu jertfă? O, Isuse al meu, îți urmez învățăturile și numai din motivul, că tu dăi fiecărui liniște.

Bătrânul n'a mai zis nimic. Se cugeta la fiul său și n'a observat pe tinărul, ce s'a apropiat cu pași repezi. S'a ridicat numai atunci, când tinărul, oprindu-se în fața lui îl agrăi:

— Tată!

— Fiule, ești în adevăr Lydon? — strigă bătrânul cu bucurie. — Mă gândeam la tine.

— Asta mi place — zise gladiatorul. — Poate nu peste mult vom fi împreună pentru totdeauna.

— Da, fiul meu, în cealaltă lume — zise bătrânul întristat.

— Nu vorbi așa cu mine, tată dragă! Fi-i vesel! Simțesc, că am să câștig premiul, și atunci te răscumpăr din sclăvie. Ah, tată, bucuros aș fi dat îndrumări aceluia, care m'a certat zile de-arândul. El e de origine din Athena și nu-i roman. Întrebându-l cât e de mare premiul m'a privit cu ochi dușmănoși. El nu cunoaște sufletul lui Lydon.

— Fiule, — zise bătrânul, înaintând încet pe trepte, pentru ca să-și conducă oaspele în odaie. — Tu ai o inimă nobilă, dar intențiunea ta e păcătoasă. Vrei să-ți jertfești poate și viața pentru libertatea tatălui tău. Asta se poate ierta. Dar învingerea ta va costa moartea altuia. Nu, mai bucuros rămân sclav pe toată viața, decât să ajung liber în felul ăsta.

— Tată, liniștește-te — zise Lydon, nerăbdător. — Tu ești creștin și ai altă idee despre dreptate și nedreptate. Cugetă-te că împotriva cui mă lupt eu? Dacă ai cunoaște pe acei nemernici, însuși ai zice, că învingându-i curăț pământul. Scopul vieții lor nu e altul, decât să ucidă și să moară fără leac de frică. Tată, dacă cei din cer ar privi la noi, s'ar desfăta, văzând un fiu recunoscător față de tatăl său. Doar numai la dorința ta m'am făcut gladiator. Îi desprețuiesc, dar cu toate aceste m'am înrolat în șirul lor pentru ca să te eliberez pe tine. Le-am învățat măestria, și nu peste mult voi ajunge, să te văd liber.

— Barăm de-ai auzi pe Olinthus! — zise moșneagul, surprins de iubirea fiului său.

— Dacă vrei, îl voi asculta și pe el și pe toată lumea — zise vesel gladiatorul, — dar numai atunci, când te voi vedea liber. Pentru tine am destinat un loc foarte dragut. Dintre casele bătrânei Iulia Felix, îți câștigăm una. Locuiesc în cea mai frumoasă parte a orașului. Apoi cine știe dacă nu mă voi căsători și voi avea vre-o fată, care să-ți poarte de grije? Ce fericiti vom fi! Dacă voi învinge totul se schimbă. Fi-i vesel tată! Acum trebuie să merg. Soarele e deja sus și Lanista mă așteaptă. Îți cer binecuvântarea!

— Dumnezeu cu tine, iubite! Dumnezeu cel puternic, care conduce pe oameni, să-ți poarte de grije și să-ți ierte păcatele.

Se depărtă, cu pași grăbiți. Bătrânul îl urmări cu privirea până ce dispăru. Apoi căzu pe scaun și nu-și mai ridică fruntea.

— Pot să intru? — zise cu glas gîngăș, Nydia — e acasă stăpâna-ta?

Medon se ridică și recunoscu pe fata, ce vindea flori, apoi o conduse în odaia Iuliei.

Pe Diomed tocmai atunci îl îmbrăcără sclavele. Pe urmă se așeză pe un scaun.

Iulia primi veselă pe Nydia, invitându-o să ocupe loc lângă ea.

Tinăra femeie, la început privi lung la oarba din Tesalia. Făcu apoi semn sclavelor, să se depărteze și lăsă perdelele.

— Ești servitoarea Ionei din Neapol? — o întrebă Iulia.

— De prezent sunt la dânsa — zise Nydia.

— Nu peste mult aveți nuntă? — continuă Iulia.

Fata răspunse aprobând.

— Și când va fi?

— Ziua încă nu-i hotărîtă. Cred că după ce va primi premiul dela școala filozofică.

— Și Glaucus e sigur, că va câștiga premiul?

— Neconșionat.

Iulia se ridică infuriată, dar se stăpâni. Se plimbă prin odaie, pe urmă așezându-se pe un scaun, zise:

— Spun, că ești din Tesalia.

— Așa este.

— În Tesalia oamenii se pricep la arta de a vrăji și au și vrăjitoare.

— Tesalia e vestită de acest lucru.

— Spune-mi nu cunoști tu o beatură, care cumînțește crerul omului și-i face voie de studiu?

Copila, clătînd din cap, zise după puțin timp:

— Eu auzisem numai despre beaturi, cari strică omului. Cari usucă creerul și tâmpesc mintea.

Nydia nu putu observa mulțumirea Iuliei; n'a putut observa începutul dorului de răsbunare și zimbetul satisfăcut al ei. Auzise numai cuvinte mincinoase, sub masca cărora se ascundea adevărul.

— Mie nu-mi trebuie astfel de beatură. Doresc una, care înfăcărează și luminează mintea.

Nydia observă, că glasul Iuliei tremură și îndată îi veni o idee. Din convorbirea lui Glaucus cu Ione înțelese, că cel mai serios rival la distribuirea premiului îi va fi Lepidus. Și oare nu pentru aceea căuta vrăjă ca succesul să-l asigure lui Lepidus? Această suspțiune munci tot mai mult inima Nydiei, dar fața nu tradă de loc, cele ce se petreceau în sufletul ei.

— Când am aflat, că ești din Tesalia, credeam că-mi poți ajuta, și cugetam, că și tu ești introdusă în tainele vrăjitoriei.

— Spune numai — zise Iulia — nu cunoști pe cineva în oraș, care să știe măestria asta? Nu-i vorbă de vre-un înșelător, ci de un adevărat vrăjitor, egiptean, ori indian.

— Egiptean? Știu! — zise Nydia și se cutremură. — Cine nu cunoaște pe Arbaces cel vestit?

— Arbaces! Așa e! Spun, că e înțelept, predominează spiritele necurate și prevestește din stele.

— Singur de el știu — zise Nydia.

— Nu l'ași putea cerceta?

Nydia începu să înțeleagă tot mai clar planurile surorii lui Lepidus.

— Nu știu dacă te va primi? — zise oarba. — Am auzit, că e bônnav.

— Pe fca lui Diomed n'o poate respinge — zise Iulia. Merg la el, chiar acum!

— Mai târziu pot să te cercetez să văd rezultatul? — întrebă Nydia.

— La tot cazul — zise Iulia. — De seară nu cinăm acasă, vino mâne, atunci vei ști totul. Ba poate să-mi faci și un serviciu, pe care să ți-l plătesc scump. Acum rămâi cu bine!

Nydia părăsi întristată locuința lui Diomed.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Administrație bisericească“. — Cartea aceasta e o colecțiune bogată de legi, ordinațiuni, normative, adunate laolaltă în ordine sistematică, din actele sinoadelor provinciale și a sinoadelor diecezane din toate patru diecezele noastre, din circularele ce servesc ca normative în toate patru diecezele aparținătoare Provinciei noastre metropolitane, din legile pol. biser. scl. Cartea aceasta de mare folos Preasfințitii noștri Arhiepiscopului nostru Cler. *Circularul metropolitan* di 26 Martie 1912 Nr. 10230—1911 zice între altele: „Foarte puține vor fi afacerile bisericești și școlastice, referitor la cari nu dă inviațiunile de lipsă cartea aceasta, lucrată cu multă sirguintă, fiind cu luare aminte la toate izvoarele, din cari pot să se cunoască felurii rami ai administrațiunii bisericești din provincia noastră. De aceea o și recomandăm Veneratului Cler arhidiezezan pe lângă observațiunea, că ea se poate procura și din banii bisericilor“. — *Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu* noul episcop al Gheriei zice: „De cartea aceasta în adevăr a fost lipsă, și aparițiunea ei aievea implinește o lacună. Fără de acest op nici nu se poate închipui un oficiu parohial ori protopopesco“. — *Ilustritatea Sa Dr. Dem. Radu* Episcopul Orăzii-mari a dispus ca cartea aceasta să se procure pentru toate oficiile parohiale din Dieceza Sa. — Ca cartea aceasta de mare folos, și de un conținut vast de XVI+763 pagini în 8°, mare, să o poată procura și preoții cu dotațiune mai slabă, prețul unui exemplar legat în pânză s'a redus dela 12 cor. la opt (8) coroane + 76 fileri porto postal; iar al unui exemplar legat în piele dela 15 coroane s'a redus la 11 cor. + 76 fileri porto postal. — Se poate procura dela autor: Ioan Genț, protopop gr.-cat. în Oradea-mare—Nagyvárad, Sztaroveszky-utca nr. 6, precum și dela librăria seminarială arhidiezezană din Blaj.

Carte de economie pentru cl. V—VI a școlii primare de fete și aceeaș pentru cl. V—VI de băieți de Nicolae Pop.

Prețul unui exemplar 70 fileri.

Se poate procura la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj.

Biblioteca academiei române.

În lunile Iulie—Aug. 1913 s'au consultat de 685 cititori 1793 volume și broșuri tipărite; de 298 cititori s'au consultat 3115 manuscrise, 603 documente, 42 cărți vechi românești (1508—1830)

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 567 volume și broșuri, 205 numere de reviste române, 360 reviste străine, 28 atlase și hărți, 17 stampe și portrete, 26 volume manuscrise, 281 documente, 3 fotografii, 2 albumuri, 724 foi volante, — note muzicale, 70 obiecte de muzeu și — monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Trei cărți literare noi. 1. Gheorghe Stoica: „*Alte vremuri*“. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi“, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc induioșătoare scene într-o limbă curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. Stefan Lázár — Al. Ciura: „*Floarea Betuliei*“. Prețul cor, 1.80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i-se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică:

Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. Horia P. Petrescu: „*Văduvioara*“. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot preda cu succes și spre mulțămirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa“ din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4.80.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

AVIZ.**Se vinde în săptămâna aceasta**

— din pricina strămutării de locuință — o trăsură, o căruță, hamuri și mobiliatura din chiliile delocuit. —

Informații dă Redacția.

(54) 2—2

Concurs.

Pentru completarea postului de *învățător* devenit vacant prin abdicare — la școala comună din *Vesztény* cu limba de propunere română și cu trei puteri didactice prin aceasta se escrie concurs.

Dotățiuni:

1. Din fondul școlar al fostului reg. român I de graniță 648 cor.
2. Din cassa alodială a comunei 148 cor.
3. Ajutor de stat.
4. Locuință în edificiul școlii
5. ½ din grădina de lângă școală.

Preferință vor avea cei cu calificare mai bună și capabili a conduce și instrua corul elevilor.

Reflectanții să-și înainteze rugării ajustate cu documente originale s'au legalizate prin notar public, cel mult în 15 zile socotit dela data de mai jos, la adresa scrisurii prezident.

Vesztény la 2 Octomvrie n. 1913.

Scaunul școlar comună:

Ion Papiu m. p.
prezident.

(52) 3—3

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cîsnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în	
încep anulului 1912	K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 5,458,889.48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	
) foc „	188,667,241.—
) viață „	11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 74—7

A APARUT și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile legate în 2 volume cu călcâiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.